

УДК 378.22

DOI <https://doi.org/10.32782/1992-5786.2025.98.25>

А. П. Савицька

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри авіаційної англійської мови
Харківського національного університету Повітряних Сил
імені Івана Кожедуба

В. С. Савицька

викладач кафедри авіаційної англійської мови
Харківського національного університету Повітряних Сил
імені Івана Кожедуба

К. М. Борисенко

викладач кафедри авіаційної англійської мови
Харківського національного університету Повітряних Сил
імені Івана Кожедуба

ПЕДАГОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ У ФОРМУВАННІ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ВИЩОМУ ВІЙСЬКОВОМУ ЗАКЛАДІ

У статті проаналізовано самостійну роботу як форму організації навчально-виховної роботи при формуванні іншомовної комунікативної компетентності курсантів ХНУПС імені Івана Кожедуба. Доведено необхідність підвищення ефективності навчального процесу шляхом інтенсифікації самостійної роботи здобувачів освіти, на яку у відповідності до навчальної програми відводиться 30 % навчальних годин. У статті робиться акцент на значущість концепції безперервної освіти у руслі гуманістичної спрямованості вітчизняної вищої освіти та досліджується педагогічний потенціал самостійної роботи не тільки як засобу досягнення навчально-методичної мети, а й реалізації загально-педагогічних цілей, як-то формування у курсантів навичок набуття ними безперервної інформальної освіти у майбутньому. Автор статті підкреслює очевидність впливу уміння організувати самостійну роботу у процесі навчання в університеті на сформованість навичок здійснення самоосвіти упродовж життя у майбутньому професійному житті офіцера. Акцентується увага на необхідності обґрунтування теоретичних основ організації самостійної роботи з визначенням принципів, відповідних підходів та оптимальних для їх реалізації методів. Показано, що дослідження концепту самостійної роботи неможливе без урахування принципів активного навчання, автономності процесу навчання курсанта, персоналізації освітнього процесу, та наведено стислий аналіз кожного з принципів у світлі їх впливу на організацію самостійної роботи курсанта. Доведено, що саме особистісно-діяльний, компетентнісний та професійно-орієнтований підходи сприяють дотриманню зазначених принципів, які доцільно реалізуються засобами активних методів навчання. Простежено вплив професійно-орієнтованої проектної діяльності на формування у здобувачів освіти так званих 'soft skills' та усвідомлення студентом значущості особистого впливу на якість процесу навчання. Наголошено на консультативно-спрямовуючій ролі викладача у процесі самостійної роботи здобувачів освіти з перенесенням акценту у суб'єктно-об'єктному тандемі 'викладач – студент' на активну центральну роль самого студента. Досліджено ряд факторів (методичних та організаційних), дотримання яких сприяє ефективному та результативному виконанню курсантами самостійних завдань.

Ключові слова: самостійна робота, безперервна освіта, автономність навчання, особистісно-діяльний підхід, професійно-орієнтований підхід, активні методи навчання, проектна діяльність.

Постановка проблеми. Сучасна система вищої військової освіти в Україні функціонує у нових соціально-політичних умовах, які визначають не лише шляхи та напрями її розвитку, але й актуалізують безпосередньо пов'язані з цим проблемами. В умовах повномасштабної військової агресії очевидною є зростаюча інтенсивність професійної іншомовної комунікації офіцерів Повітряних Сил України з іноземними партне-

рами як під час планування бойових завдань, так і під час навчання курсантів пілотуванню іноземних зразків авіатехіки, тож одним з найважливіших завдань навчально-виховного процесу у ХНУПС імені Івана Кожедуба постає проблема інтенсифікації процесу формування англомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців. Пошук комплексу заходів, спрямованих на вирішення цього завдання, є нагальною

проблемою кафедри авіаційної англійської мови. Проблема вдосконалення англомовної підготовки курсантів гостро ставить проблему пошуку якісно нового комплексного підходу до форм організації навчального процесу та його змісту. В умовах сучасного навчального процесу у вищих навчальних закладах спостерігається тенденція до зміни пропорції годин аудиторних та самостійних занять на користь останніх. Пропорційно-кількісний розподіл навчальних годин відповідно до програми вивчення дисципліни відводить досить вагому їх частину (а саме 30 %) на самостійну роботу курсанта, то ж вона вбачається нам як така, що має неабиякий потенціал для інтенсифікації навчального процесу. Водночас, практичний досвід засвідчує як недостатню сформованість навичок самостійної роботи здобувачів вищої військової освіти, так і замало уваги з боку педагогічних працівників до організації такої форми навчального процесу. Окрім того, на наш погляд, мало досліджено феномен самостійної роботи як засобу досягнення загально-педагогічних цілей, як-то формування у курсантів навичок набуття ними безперервної інформальної освіти у майбутньому. Таке переосмислення ролі самостійної роботи у навчально-виховному процесі у вищій військовій школі актуалізує проблему формування теоретичного підґрунтя з визначенням основоположних принципів, підходів та відповідних методичних засад.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Педагогічна проблема організації самостійної роботи тісно переплітається з поняттями 'самоосвіта дорослих', 'безперервна освіта', 'автономне навчання'. Тому у рамках даного дослідження ми опиралися на праці вітчизняних та зарубіжних вчених, які опікувалися різними проблемами самокерованої освіти. Зокрема, суть та різні аспекти самостійної роботи розкривають у своїх працях С. Бондар, О. Тарнопольський, Л. Журавська, Д. Ньюстром, К. Девіс, П. Джарвіс. Теоретичні підходи та моделі самокерованого навчання висвітлюють Н. Дмитренко, С. Бондар, М. Дернова, М. Ноулз, Ф. Кенді, та ін. Феномен автономії навчання досліджується Л. Калініною, І. Самойлюкевичем, Д. Ходяковим, Н. Holes, D. Little та іншими. Л. Герасименко досліджує мотивацію до самоосвіти майбутніх авіаційних фахівців. Для обґрунтування підходів до організації самостійної роботи та відповідних їм методів ми зверталися до праць дослідників теоретичних засад проектної діяльності (О. Безпалько, В. Гузєєва, С. Давидова, С. Ізбаш, В. Киричук, Е. Арванітопуло) та активних методів навчання (С. Белай, О. Керницький, В. Пасічник, Т. Вахрушева).

Мета статті. За мету даного дослідження поставлено переосмислення потенціалу самостійної роботи як форми навчального процесу при формуванні іншомовної комунікативної ком-

петентності майбутніх офіцерів не тільки з точки зору набуття курсантами певної кількості знань, а й як засобу досягнення загально-педагогічної мети – формування у здобувачів освіти навичок навчальної автономії та організації самоосвіти у майбутньому у рамках концепції безперервної освіти. Така точка зору на феномен самостійної роботи вимагає дослідження теоретичних основ (принципів, підходів, методів), які б уможливили активізацію та ефективність цієї форми організації навчального процесу.

Виклад основного матеріалу. Глобальні зміни у парадигмі вищої військової освіти обумовили підвищену увагу педагогів до гуманістичної направленості навчального процесу. Міжнародне співтовариство в особі найвпливовіших міжнародних організацій – ООН, ЮНЕСКО та деяких інших – дійшло важливого висновку, що освіта в сучасному швидкоплинному світі має бути безперервною освітою, або освітою, яку індивіди неодноразово поновлюють протягом усього життя, оскільки безперервне поповнення знань є одним з найважливіших прав людини. Гуманізація вищої освіти реалізується і через традиційний для педагогіки принцип зв'язку навчально-виховного процесу з життям [1].

Саме самоосвіта здатна забезпечити професійний розвиток спеціаліста, його майбутню конкурентну спроможність і є основним джерелом оновлення професійних знань в епоху блискавичного розвитку технологій. Актуальним для військової педагогічної науки стає підготовка військових кадрів як кваліфікованих компетентних фахівців, здатних до постійного професійного розвитку та самостійного опанування технічної документації до новітніх зразків озброєння у майбутній професійній діяльності після закінчення військового університету. Тобто, вища військова освіта сьогодні ставить за мету не тільки надати здобувачу освіти певну кількість знань та навичок для досягнення ним професійних компетенцій, а й сформувані розвинуті навички самостійно знаходити інформацію, аналізувати й ефективно використовувати її.

Розуміння такої ролі й значущості самоосвіти у майбутній професійній діяльності сьогоднішніх здобувачів освіти ставить перед педагогами вищої військової школи завдання формування у курсантів стійких навичок ефективної та систематичної самостійної роботи. Отже, самостійна робота курсанта у позааудиторний час не тільки відповідає загально-педагогічним принципам та допомагає досягнути вузько-дидактичної мети (набуття курсантом певної кількості знань у позааудиторний час), а й сприяє досягненню педагогічно-виховної мети (формування й розвиток стратегій та прийомів самостійної роботи з пошуку та засвоєння нової інформації). Інакше кажучи, успішність реалізації концепції неперервної освіти значною

мірою залежить від сформованості навичок самостійної роботи майбутніх офіцерів.

Таке оновлене усвідомлення ролі й питомої ваги самостійної роботи здобувачів освіти вимагає й переосмислення її змісту, форм та методів. Для забезпечення якомога більшої ефективності самостійної роботи курсантів педагоги кафедри авіаційної англійської мови проводять значну роботу щодо аналізу педагогічних принципів, підходів, методів та переосмисленню змісту навчального матеріалу з точки зору його перерозподілу для засвоєння на практичних заняттях та у позааудиторний час. Адже, відповідно до 'Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах України' [2], «самостійна робота є основним засобом засвоєння студентом навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять».

З одного боку, самостійна робота розглядається як педагогічний засіб організації та управління самостійною діяльністю курсанта у навчальному процесі; з іншого боку, – це особлива форма навчальної діяльності, яка підпорядкована *принципу автономності* здобувача освіти. Під автономністю розуміємо здатність суб'єкта самостійно керувати процесом свого навчання й значною мірою нести відповідальність за його успішність, послідовно й наполегливо здійснювати свою навчально-освітню діяльність, свідомо керувати цим процесом шляхом саморефлексії, самоконтролю, самооцінки, коригування та накопичення індивідуального досвіду. Ряд науковців розглядають автономне навчання «як освітню технологію, що забезпечує формування мовної, мовленнєвої, соціолінгвістичної компетенцій особистості у зв'язку з її стратегічною компетенцією та з урахуванням її психологічних якостей» [3, с. 48]. У рамках даного дослідження ми схильні трактувати автономність навчання як основоположний принцип самостійної роботи здобувача освіти.

Із вищесказаного цілком зрозуміло, що принцип автономності тісно переплітається з *принципом активного навчання*, сутністю якого є перенесення акценту з домінуючої ролі викладача як джерела знань на студента як активного здобувача знань (learner-centredness). Ролі викладача і студента у тандемі 'суб'єкт – об'єкт навчального процесу' діаметрально змінюються: викладач виконує функції модератора навчального процесу (facilitator) та допомагає студенту здійснювати процес набуття знань, тоді як студент перестає бути пасивним реципієнтом готового педагогічного знання і стає центральною фігурою у процесі здобуття знань (active learner).

Для успішного втілення у навчальну практику принципу автономності й активного навчання необхідна наявність двох складових успіху:

– здатність здобувача освіти діяти залежно від власних внутрішніх мотивів та цілей, психологічну готовність, мотивацію, усвідомлення відповідальності і вагомої ролі власного внеску у процес здобування;

– прагнення викладача організовувати і спрямовувати діяльність студента та створити необхідні умови для навчання за принципом автономності.

Сучасна система вітчизняної освіти значною мірою керується *принципом персоналізованого навчання*, тому вагома роль викладача полягає у допомозі напрацювати індивідуалізовані стратегії навчання, які б відповідали індивідуальним потребам, здібностям та потенційним можливостям курсанта. Роль викладача набуває нового змісту. На нього покладається відповідальна функція організатора, модератора, партнера, радника у питаннях організації самостійної роботи, викладач виступає у ролі ініціатора нових ідей, забезпечує тих, хто навчається, посиленнями на джерела (як друковані, так і електронні), допомагає планувати етапи роботи та консультує курсантів під час їх виконання. Не менш важливу функцію виконує викладач, здійснюючи контроль над виконанням роботи та спрямовуючи й коригуючи послідовність й об'єм навчального матеріалу, що підлягає засвоєнню, з урахуванням принципу циклічності та поступового нарощення складності. Особливе значення має атмосфера доброзичливості, довіри, поваги, взаємодопомоги і творчості, яка створюється і підтримується викладачем іноземної мови. Усі ці зусилля спрямовані на формування у здобувачів освіти усвідомленого відношення до самостійної роботи та закладають основи навичок самостійної роботи.

У руслі концепції *безперервної освіти та гуманістичного спрямування*, принципів *автономності та персоналізації навчання* у вітчизняній педагогічній науці сформувалися *особистісно-діяльний, компетентнісний та професійно-орієнтований* підходи до освітнього процесу, які, на нашу думку, найліпшим чином співвідносяться з зазначеними принципами та набувають неабиякого значення для напрацювання теоретичного підґрунтя щодо організації самостійної роботи як однієї з форм освітньо-виховного процесу.

Особистісно-діяльний підхід передбачає надання суб'єктного статусу здобувачу освіти, його активне включення у процес навчально-пізнавальної діяльності, адже автономія навчання може бути досягнута лише за умови реалізації індивідуальних потреб і здібностей студента, з передачею йому ініціативи й перенесенням акценту з домінуючої ролі викладача як джерела знань на активну роль самого студента як здобувача знань [4, с. 86].

Оскільки формування професійної компетентності (та іншомовної комунікативної компетентності як її складової) є центральною метою навчального процесу у ХНУПС, *компетентнісний* підхід забезпечує цілісність та комплексність навчання з залученням міжпредметних зв'язків.

Самостійна робота має величезний дидактичний потенціал за умови її спрямованості на вирішення квазі-професійних ситуацій проблемного характеру та насичення навчального матеріалу особистісно- та професійно-значущим змістом у рамках *професійно-орієнтованого підходу*. Основу навчання мають складати завдання проблемного характеру. Творче оволодіння знаннями, вміннями, навичками відбуваються через вирішення професійно-орієнтованої проблеми. Шляхом виконання завдань такого типу відбувається усвідомлення як практичної значущості набутих теоретичних знань, так і прикладного застосування вмінь та навичок, які формуються й вдосконалюються на їх основі. Американський психолог Д. Брунер стверджує, що інтерес до матеріалу, який вивчається, є кращим стимулом до навчання, і саме реалістична проблема професійного характеру здатна пробудити потребу й сформувати мотив до її вирішення. За рахунок забезпечення суб'єктної позиції курсантів у навчально-виховному процесі, усвідомлення ними особистісного змісту знань, дій, творчої діяльності розвивається й мотиваційна складова [6, с. 7].

Практичне застосування англійської мови у реалістичних ситуаціях, аналогічних майбутній практичній професійній комунікативній діяльності, здатне неабияк підвищити мотиваційну складову процесу навчання, викликати щире зацікавлення до виконання завдання, активізувати пізнавальну діяльність курсанта та, відтак, досягти якісно нового рівня у засвоєнні навчального матеріалу й сприяти значному розвитку формування іншомовної комунікативної компетентності. «Мотивацією для курсанта виступає бажання вчитися не тільки заради досягнення академічної мети, але і для професійного росту. Основною проблемою будь-якої професійної освіти є перехід від актуально здійснюваної навчальної діяльності того, хто навчається, до засвоювання ним професійної діяльності» [6, с. 56–57]. Відбувається трансформація навчально-пізнавальних мотивів у професійні, що, як наслідок, має неабиякий вплив на формування професійної компетентності курсанта. Застосування проблемного навчання сприяє вирішенню широкого спектру загально-педагогічних цілей, зокрема – формуванню та розвитку пізнавальних мотивів за рахунок реалістично-професійного характеру самої проблеми.

Керованість вище окресленими принципами безперервності освіти, персоналізації, автоном-

ності й активності навчання потребують визначення відповідних методико-дидактичних засад.

Із широкого спектру існуючих у сучасній педагогіці методів доцільним вважаємо звернення до *активних методів навчання*, практичне застосування яких у навчальному процесі надає студенту змогу усвідомити значущість, дієвість та ефективність принципу активного навчання; повірити у власні здібності до творчого переосмислення інформації, від найпростіших (як-то участь в інтерактивних лекціях, рольових іграх, продукування ідей та думок під час мозкового штурму тощо) до завдань, які вимагають більшого ступеня самостійності, відповідальності, творчості, поглибленого пошуку та обробки інформації (робота над кейсом, проектом) [7, с. 8].

Саме *метод проектів* є логічно-вмотивованим компонентом самостійної роботи курсантів з іноземної мови та охоплює широкий спектр педагогічних цілей. До категорії навчально-методичних віднесемо розвиток мовленнєвих навичок читання (оглядового 'skimming' та читання з метою пошуку детальної інформації 'scanning'), навичок аудіювання та навичок письма (вміння вичерпно та стисло сформулювати власну думку); формування лексико-граматичних навичок; глибокий усвідомлений аналіз релевантної до теми дослідження інформації, навички реферування з урахуванням критеріїв інформаційного навантаження та лексичної насиченості тексту. Загально-педагогічні цілі передбачають формування у курсанта так званих *soft skills* – необхідної складової компетентного спеціаліста та розвиненої особистості. Творчий процес реалізації проекту передбачає інтенсивну роботу з інтернет-джерелами, довідковою літературою та словниками, комп'ютерною та мультимедіатехнікою. Розвиток навичок роботи у команді (вміння формулювати та аргументовано відстоювати власну думку, навичок мозкового штурму), вміння поважати альтернативну точку зору та враховувати її для прийняття колегіального рішення та усвідомлювати ступінь персональної відповідальності за успішність усього проекту, формування й розвиток навичок презентування проекту перед аудиторією, об'єктивного та критичного оцінювання роботи конкурентної команди, аналізу недоліків та шляхів їх усунення; формування навичок самостійної роботи, самоорганізації, планування власного бюджету часу, усвідомлення успішності власних досягнень, розвиток критичного мислення та мобілізація творчого й інтелектуального потенціалу – усі ці навички є критично необхідними для формування професійної компетентності наряду з вузько-професійними знаннями та вміннями та формують у курсанта розуміння значущості власної ролі у процесі своєї освіти.

Набуття таких навичок – це і є той неоціненний інструментарій, який надасть змогу майбутньому фахівцю здійснювати процес інформальної освіти упродовж життя, самостійно опановувати нові знання шляхом пошуку, аналізу й творчого переосмислення нової інформації, професійно розвиватися та йти у ногу із часом.

Отже, філософський концепт принципу активного навчання та сама сутність активних методів імпліцитно формують у курсанта усвідомлення вагомості особистого внеску у процес набуття знань та вмінь, значущості самоосвіти в цілому та самостійної роботи як його невід'ємного компонента.

Насамкінець, очевидною виступає й необхідність окреслення ряду *факторів*, дотримання яких сприятиме ефективному виконанню курсантами самостійних завдань: організаційних та методичних.

До *організаційних* факторів віднесемо бюджет часу, забезпеченість навчальною літературою, навчально-лабораторну базу (лінгафонні кабінети, мультимедійні засоби тощо); активне залучення інформаційних технологій як таких, що відкривають доступ до джерел ІКТ (інтернет, Moodle), необмежної кількості аудіовізуальних матеріалів, можливості живого спілкування.

Методичні фактори забезпечуються викладачем та передбачають планування усіх видів завдань, передбачених для самостійного опрацювання, з урахуванням їх об'єму, термінів виконання, методичних рекомендацій щодо раціональних прийомів їх виконання, засоби контролю, розробку індивідуалізованої стратегії оволодіння іншомовними навичками сумісно з кожним курсантом:

- адаптація навчального матеріалу до рівня знань та навчальних потреб, розробка викладачем індивідуальних (за потреби) і групових завдань;

- варіативність та збалансована кількість завдань для самостійної роботи, виконання яких потребує не надто багато часу;

- наявність чітко визначеного та зрозуміло сформульованого викладачем завдання із запропонованим алгоритмом та послідовністю дій для його виконання, якому б передувало засвоєння матеріалу та опрацювання аналогічних завдань під час аудиторного заняття. Адже, як зазначає Журавська, «успішність та ефективність самостійної роботи у позааудиторний час значним чином залежить від якості засвоєння навчального матеріалу під час заняття під керівництвом викладача. Структура завдання для самостійної роботи може як повторювати структуру аудиторного заняття, так і мати на меті опрацювання окремого аспекту більш поглиблено та детально» [8];

- контроль за виконанням самостійної роботи та система заохочення за її якісне та вчасне вико-

нання з активним залученням on-line консультацій та e-mail листування з викладачем тощо;

- систематичність виконання самостійної роботи.

Висновки і пропозиції. Можна дійти висновку, що самостійна робота здобувача освіти має великий педагогічний потенціал: наряду з досягненням навчальної мети – інтенсифікації навчального процесу з метою формування іншомовної комунікативної компетентності – вона закладає основи та формує практичні навички безперервної освіти у майбутній професійній діяльності офіцерів поза межами навчального закладу. Ефективна організація самостійної роботи у виші можлива за умов дотримання принципів автономності, активного навчання та персоналізації освітнього процесу, реалізованих через особистісно-діяльний, компетентнісний та професійно-орієнтований підходи із застосуванням активних методів навчання, які сприятимуть розвитку індивідуальних пізнавальних здібностей курсанта, формуватимуть навички творчого мислення для вирішення професійно-орієнтованої проблеми.

Перспективним напрямком подальшого дослідження означеної проблематики вважаємо розробку навчально-методичного забезпечення для самостійної роботи у контексті розширення навчальної автономії курсанта на основі професійно-реалістичних завдань комунікативного типу.

Список використаної літератури:

1. Закон України «Про вищу освіту» // Освіта в Україні. Нормативна база. – К. КНТ, 2006. – С. 40–93.
2. Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах України від 02.06.93 № 161 // Збірник нормативних актів України щодо організації навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі.
3. Боднар С. В. Організація автономного навчання іноземної мови студентів немовних спеціальностей / С. В. Боднар // Проблеми сучасної педагогічної освіти. Педагогіка і психологія. – 2013. – Вип. 39(1). – С. 46–53.
4. Атанов Г. Обґрунтування та сутність діяльнісного підходу до навчання / Г. Атанов // Педагогіка і психологія професійної освіти. – № 3. – С. 85–93.
5. Bruner, J. S. (1985). "Models of the Learner". *Educational Researcher*, June/July, 5–8.
6. Гринчишин О.М. Розвиток мотивації оволодіння іноземною мовою в умовах вищого військового навчального закладу: дис. ... канд. психол. наук: 19.00.09 / Національна академія ДПС України. Хмельницький, 2003. 207 с.
7. Вахрушева Т.Ю. Теоретичні аспекти активних методів навчання [Електронний ресурс] /

Т.Ю. Вахрушева // Національний фармацевтичний університет – 2008. – № 3. – С. 46–49. – Режим доступу: <http://www.sportpedagogy.org.ua/html/2008-03/08vtyaml.pdf>

8. Журавська Л.М. Концептуальні умови управління самостійною роботою студентів у ВНЗ / Журавська Л.М. // Освіта та управління. – Т. 3. – 1999. – № 2.

Savytska A., Savytska V., Borysenko K. Pedagogical potential of self-guided work while forming foreign-language communicative competence in higher military educational institutions

The article analyzes self-guided work as a form of educational process organization aimed at forming foreign-language communicative competence of cadets of Ivan Kozhedub Kharkiv National Air Force University. It has been proved that there is a necessity to enhance educational process by means of intensifying students' self-guided work which, according to the scope of educational program, amounts up to 30 % of total number of academic hours. The article emphasizes the value of continuous study in keeping with the humanistic trend in the domestic higher education and studies pedagogical potential of self-guided work not only as a means of achieving narrow methodological objectives, but rather as an approach to accomplish pedagogical aims of broader realm, namely developing students' skills in obtaining continuous informal education in the future. The author of the article accentuates the need to define theoretic basis of organizing students' self-guided work having specified principles, corresponding educational approaches and optimal methods to ensure its practical realization. It has been demonstrated that studying the concept of self-guided studies must be interrelated with the consideration of principles of active learning, students' autonomy, educational personalization and all the above mentioned principles. Concise analysis has been presented within the meaning of their influence on the students' self-guided education process. It has also been proved that person-centered, competence-based and profession-oriented approaches promote and facilitate the educational principles which can be best implemented via active learning methods. It has been highlighted that profession-oriented project activities have a direct positive impact on the development of students' 'soft skills' and students' understanding of their personal influence on the educational process and its quality. The article accentuates the teacher's counselling role in the process of students' self-guided education with shifting the accent on the concept of student-centeredness. Methodological and organizational factors which have a positive influence on the self-study process have been studied.

Key words: self-guided work, continuous study, students' autonomy, person-centered, competence-based, profession-oriented approach.